

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

В умовах невизначеного та мінливого ринкового середовища ризики є невід'ємною складовою діяльності недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ), тому управління ризиками необхідно розглядати як обов'язковий елемент механізму забезпечення їх фінансової безпеки.

Одним з основних методів управління ризиками НПФ вважаємо метод лімітування, який передбачає встановлення обмежень, спрямованих на зменшення наслідків реалізації ризиків, у формі прямої заборони, кількісних обмежень або вимоги щодо отримання дозволу на здійснення окремих операцій з пенсійними активами.

Необхідно якомога ширше застосовувати метод диверсифікації, розміщуючи пенсійні активи на різних фінансових ринках (регіональних, національному, а у разі дозволу законодавства – міжнародних), вкладаючи в активи різних видів (зокрема активи, номіновані в різних валютах), на різні терміни (від короткострокових (у кілька днів) до довгострокових інвестицій), розподіляючи пенсійні накопичення між різними компаніями з управління активами.

Пропонуємо Раді фонду при виборі контрагентів використовувати метод ранжування з урахуванням таких критеріїв, як: наявність ліцензії на здійснення профільної діяльності; наявність у штаті професійних співробітників; відповідність власного капіталу законодавчим нормам і можливості ефективної фінансово-економічної діяльності; достатній термін роботи на ринку (від 3 років); результати аудиту; склад засновників; клієнтська база; ділова репутація; інформаційна відкритість (інформація про керуючих, досвід роботи, досягнуті результати, наявність банківської гарантії, поручительства або заставного забезпечення); наявність системи управління ризиками тощо.

Не варто нехтувати можливістю застрахувати відповідальність компанії з управління активами або банку-зберігача за порушення умов договору з НПФ через помилку, недбалість, навмисні дії співробітників або третіх осіб, які призвели до втрат пенсійних активів.

Не менш важливими вважаємо такі методи управління процентним ризиком, як імунізація, яка передбачає вибір активів з фіксованою дохідністю таким чином, щоб їх дюрація дорівнювала запланованому періоду часу, та метчінг, зміст кого полягає у збалансуванні активів і пасивів за обсягами та строками.

У разі дозволу законодавства розміщувати пенсійні накопичення в похідні цінні папери пропонуємо використовувати метод хеджування, що дозволяє компенсувати втрати вартості пенсійних активів, які є об'єктом хеджування, за рахунок прибутку, отриманого від похідного цінного паперу.

Гарантування як метод компенсації ризиків використовують компанії з управління активами НПФ у разі, якщо Рада фонду зобов'язує таку компанію забезпечувати мінімальну інвестиційну дохідність на рівні офіційного індексу інфляції, тож таку вимогу доцільно зазначити у договорі про надання послуг з управління активами НПФ.

Для відшкодування можливих фінансових втрат внаслідок реалізації тих чи інших ризиків пропонуємо створювати внутрішні резерви НПФ за рахунок відрахувань частини пенсійних внесків, сплачених вкладниками, або інвестиційного доходу, або власних коштів засновників НПФ.

Водночас утворення єдиного гарантійного фонду для всіх НПФ, на нашу думку, є недоцільним, оскільки активи такого фонду, як і активи НПФ, будуть розміщуватись на фінансовому ринку, а отже, наражатися на ринковий ризик. До того ж, за управління гарантійним фондом необхідно буде сплачувати додаткову адміністративну плату.

Цікановська, Н.А. Методи управління ризиками недержавних пенсійних фондів [Текст] / Н.А. Цікановська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2013 р.). - Суми : УАБС НБУ, 2013. - С. 71-72.